

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל, טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

ואכלת ושבעת וברכת (דברים ת. י)

כתב ירבינו בחיי על פסוק זה: על דרך הפשט אומר תחלה, כי הברכות אינן צורך גבוה אלא צורך הדין, כי כיון שהוא יתברך מקור הברכה וכל הברכות הם משתלשלות ממנו, כל הנמצאים המברכים אותו אין כל ברכותיהם כדאי לו, כי הוא הנמצא הקדמון שהמציא כל הנמצאים, ומציאותם אינה אלא מציאותו, ומציאותו תספיק לעצמו, לא יצטרך לזולתו כלל. ואם כן אם יברכוהו כל היום וכל הלילה, מה יתרבה בכך או מה יתנו לו או מה מידם יקח, אין התועלת והרבי כי אם אלינו, כי המברך על מה שנהנה, הוא מעיד על ההשגחה שהוא יתברך המציא מזון לשפלים כדי שיחיו, ובזכותם התבואה והפירות מתברכים ומתרבים. והנהנה ואינו מברך, גוזל ממנו ההשגחה ומוסר הנהגת השפלים לכוכבים ומזלות. וזהו שאמרנו כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כאלו גוזל להקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, שנאמר גוזל אביו ואמו. כלומר גוזל להקדוש ברוך הוא ההשגחה, ולכנסת ישראל הפירות, שבעקבות זה הפירות מתמעטין וכי. ועל דרך הקבלה, וברכת, הוא לשון תוספת ורבי, כלשון וברך את לחמך ואת מימך וכי, והוא מלשון ברכה הנובעת מן המקור וכי, עכ"ל.

אחד הדברים שדש אדם בעקביו הוא נושא הברכות. ואם בארזים נפלה שלהבת מה יגידו אזובי הקיר. אך מכיון שמטרתנו כאן לעסוק כיצד לחנך ילדינו [ולא כיצד לחנך עצמינו] על כן נצא מנקודת הנחה שאנו משתדלים לברך כדבעי את הברכות, ולא נותר לנו אלא לידע כיצד להנחיל זאת לילדינו.

ראשית, עלינו להראות להם חשיבות הברכה. ר"ל, כשמברכים ברכת המזון בצוותא כגון בסעודת שבת. יש לתת לב שכל הילדים הקטנים יהיו סביב השולחן, ויענו 'אמן' אחר כל ברכה וברכה שמברך האב. והאם תתן דעתה לכך, ותלהיב בניה לזה. ואין צריך לומר שלא יטיילו או ישוחרו או יתעסקו בכל מיני דברים אחרים בעת הברכה.

גם יש להקפיד שהילדים יברכו לפני כל דבר שמכניסים לפיהם, ואף יברכו גם אחר אכילתם. ובילדים קטנים העצה היעוצה היא, שכל הילדים הקטנים יאכלו יחד, ויברכו יחד בצוותא בקול רם [ודבר זה מצוי וכדאי בימי החופשה]. דבר זה נותן להם חשק לברך, ותחרות מי אומר יותר בקול, וקנאת סופרים וכי.

וכן כשהילדים מברכים, לתת לב שפותחים פיהם ומבטאים כל אות ואות כדבעי, ולא אומרים את הברכה במרוצה. וכדאי לחלק הברכה לשלושה חלקים, בא"י, אמ"ה, שהכל נהיה בדברו, כידוע. וכן ראוי לשבח ולפאר ילד ששומעים אותו מברך יפה ובקול רם, ואם הבית צריך חיזוק בעניין, כדאי לתת לו הפתעה כל שהיא למען יראו אחיו ויתאבדו לעשות כמוהו.

וכן להסביר לילדים מעלת הברכות, וכמו שהעלנו משם רבינו בחיי, ולומר להם שהברכה היא לא לצורך הבי"ה, אלא לצרכינו בלבד, להשפיע עלינו שפע טובה וברכה, ומי שלא מברך כראוי ח"ו מונע מעצמו את ברכת ה'.
חשוב לציין, שאין כל הילדים שוים, ויתכן שבילד אחד יצטרכו ההורים להשקיע מעט ואילו באחיו הרבה מאוד, וכל ילד לפי טבעו ומזלו.

פניני הלכה

מהו מנהגינו, וכיצד ראוי לנהוג, בעניין ברכות הראיה, כגון, הרואה פיל או קוף או את הים הגדול, וכן ברכת הטוב והמטיב ושהחינו וכיו"ב כתב מרן הש"ע (אוי"ח סי' רכ"ג הי"א): ילדה אשתו זכר, מברך הטוב והמטיב. וגם היא צריכה לברך כן, ע"כ.

וכתב עליו הרמ"א: ואם מתה אשתו בלדתה, מברך שהחינו, דהא ליכא הטבה לאחריו. וכן אם מת האב קודם שילדתו, היא מברכת שהחינו (כ' נראה לישב הרשב"א סימן רמ"ה, עיין דרכי משה סק"א) ויש שכתבו שנהגו להקל בברכה זו, שאינה חובה אלא רשות. ומזה נתפשט שרבים מקילים באלו הברכות, ע"כ.

והרב שתי"ז השמיט מהרמ"א את תיבות 'ומזה נתפשט שרבים מקילים באלו הברכות', וכתב (אות ג): ואין להקל בברכות אלו (אליה זוטא סק"א, ושכן דעת הלבוש סק"א).

ומרן הגר"י רצאבי שליט"א כתב בשע"ה (סי' מ"ו הי"ד) בזה"ל: מקצת מן הברכות הנוכרות בסימן זה ובסימן שלפניו, אין העולם נוהגים לאמרם כלל, או שאומרים אותם בלי הזכרת השם. והטעם, מפני שאין בקיאים בנוסחתם ובפרטי דיניהם, או מפני שסוברים שהן רשות. אבל העיקר להלכה שיש לאמרם, ואין להקל בהם, לפיכך ישנן כל אדם לעצמו דיניהם ופריהם שכשיבוא מעשה לידו לא יסתפק.

ובענין יצחק (שם אות כ"א) כתב: עיין אחרונים בסימן רכ"ג סוף סעיף א', ושתילי זתים שם סק"ג, דלא כהרמ"א. וכן מהרי"ץ הביא ופירש כל הברכות, ועיין ביאור הלכה שדעת הרבה פוסקים שהן חובה. ופתח הדביר סימן רכ"ז אות ג'. ועי"ע לחם הפנים על קיצע"ש סוף סימן נ"ט, וכה"ח סימן רכ"ה סק"ו, ובעוד הרבה מקומות. ושערי מצויינים בהלכה סימן נ"ט אות י' וסימן ס' אות ד'. ובדברינו להלן חלק יו"ד הלכות כיבוד אב ואם סימן קס"ב הערה ל"ז ד"ה וטעם, וחלק חשן משפט הלכות עשיית מעקה הערה י"ז ד"ה ועיקר.

לעילוי נשמת
מרת חביבה בת רחמה אוהנינה ע"ה
תנעב"ה

לעילוי נשמת
יוסף בן יחיאל ז"ל
תנעב"ה

לזש"ק
יובל בן דוד
ורות בת זכריה

תפארת בנים

פתרונות לפרשת 'ואתחנן'
אחודה חידה ה' אלדנו ה' אחד (דברים ו).
 (ד) שם אחר שם, ובכל שם טעם מפסיק,
 והוא ה' אחד ומסתיים הפסוק באחד.
 הזוכה בהגרלה: יאיר נהרי.
מי בתמונה? הרב יעקב גדסי.
 הזוכה בהגרלה: יהל אלשיך.

עומליו בתורה...
 תלמידי כיתה א'
 עושה עבודה בחומש

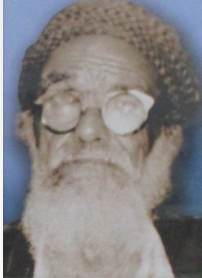

ימים מלאים חוויות בסוף שנה לתלמידי הגנים

אזרחי ארצה!
אוצר נפלא הנמצא בכמה
ועתה תמצא תחילת
ונפשך תמצא סופו
 בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?

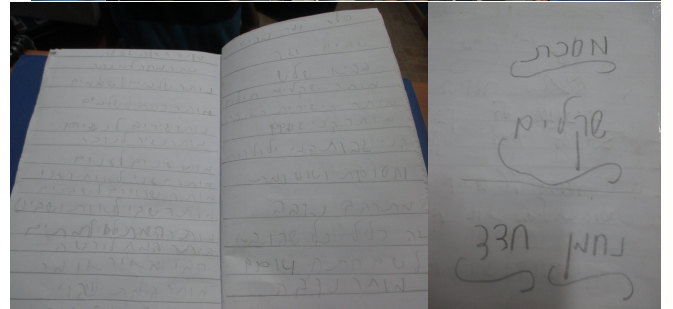
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מתרעננים
 ומחליפים
 כוחות ביער

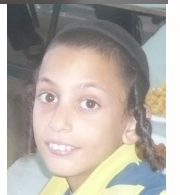

ברכות לראש משביר

למרן נשיא המוסדות מורינו ורבינו המשקה את העדרים מתורת
 אלדים חיים, לא פסיק ולא חל. ועל אף טרדותיו הרבות, ומשאותיו
 הגדולות, כיבדנו בהשתתפותו והשקנו מתורתו, ובא והתארח עמנו
 בשבת האחרונה לרגל שמחת הבר מצוה של בננו ידידיה ני"ו,
 מרן הגאון הגדול **רבי יצחק רצאבי שליט"א**
 יהא רעוא מן קדם מריה שמיא, שיאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים,
 וירבה גבולו בתלמידים, ויפוצו מעיינותיו חוצה להשקות צאן קדושים,
 ולחזק מסורת אבותינו מדורי דורים, ויזכה לראות תפארת עדתינו פרי
 הילולים ע"י חיבוריו הרבים, אבי"ר
 הצב"י אליהו נהרי יצ"ו

מפירות ההילולים של תלמידי הת"ת
 התלמיד **נחמן חזד ני"ו מכיתה ג'** סיכם
 מרצונו בכתו בכתב ידו במחברת את
כל מסכת שקלים
 'בוצין בוצין מקטפיה ידעי'

מרן דורש בערב שבת

מרן נשיא המוסדות הגר"י רצאבי שליט"א ורבני הקהילות ועוד רבנים חשובים
 בהשתתפותם בשמחת הבר מצוה של ידידיה ני"ו בן מנהל התלמוד תורה

לעילוי נשמת
 מוהר"ר חיים בן שלמה עדני זצוק"ל
 מרא דאתרא דאליכין, תנעב"ה

לזשיק
 תומר ישראל בן יעקב
 ואודליה בת מנשה

לזשיק
 שלום בן יעקב ומירב
 טליה בת מנשה

מחידושי רבותינו

לרפואת
דוד בן יאיר
בת שכחע"י

מהליכות אבותינו

אוספים גם את הפירוורים

גמרא (חולין קה): אמר אביי, מריש הוה אמינא [בהתחלה הייתי חושב], האי דכנשי נשוראה [שמכבדין פירוורי אוכלין מן הבית], משום מנקירותא [לנקר הבית, נקיין]. אמר לי מר, משום דקשי לעניותא [שקשה לעניות]. ההוא גברא דהוה מהדר עליה שרא דעניותא [אותו האיש שהיה רודף ללכודו שר הממונה על העניות ולהביאו לידי עניות] ולא הוה יכיל ליה, דקא זהיר אנשורא טובא [ולא יכל לו, היות והיה זהיר על הפירוורים הרבה]. יומא חד כרך ריפתא, איבלי [יום אחד כרך לחם, ונפלו הפירוורים על עשבים שבאפר]. אמר [שר העניות], השתא ודאי נפל בידאי [עכשיו ודאי יפול בידי שלא יוכל ללקט הפירוורין מבין העשבים ויהו למדרס רגלים ואלכדנו בכך]. בתר דאכיל, אייתי מרא עקרינהו ליבלי שדינהו לנהרא [אחר שאכל, הביא כלי חפירה ועקר לעשבים והשליכם לנהר]. שמעיה דקאמר, ווי דאפקיה ההוא גברא מביתיה. [שמע אותו האיש לשר העניות שאומר, ווי הוציאני זה ממקום מנוחתי]. ע"כ. הזוכר את זקינינו ע"ה כיצד עשו בשעת גמר אכילתו, עולה בזכרוננו כיצד היו אוספים בידיהם את הפירוורים אפילו הקטנים מאוד ואוכלין אותן לבל יזרקו ח"ו. ומי שאינו מיודעי ספר, היה פוקח עיניו בתמיהה עליהם, וכי ח"ו העניות שרויה אצלם שאוספין פירוורין אלו?! אך המשכיל מבין. ואף לחם יבש שקשה לאכלו כמות שהוא, היו מפוררים לחתיכות קטנות, ועושים עמהם מאכל המכונה 'זום' וכי"ב. ואשרי הבית המחכים ליזרה בזה, בפרט בבית שמצויים בו ילדים קטנים, ועל כן ראוי לחנכם לאכול רק ליד השולחן, שגם אם יתפזר מהלחם יפול עליו ולא יתפזר אנה ואנה.

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמר ה' אלדיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך (דברים ז. יב)

הקבי"ה שומר את הברית דהיינו מלשון שבועה ומאמנתו של בשר ודם אתה יודע אמנתו של הקבי"ה. מעשה ברבי פנחס בן יאיר שהיה דר בעיר אחת בדרום והיו אנשים באים להתפרנס בעירו הפקידו שני אנשים שתי סאין של שעורים אצלו ושכרו אותן והלכו להם. והיה ר' פנחס בן יאיר זורע אותן בכל שנה ועושה אותן גורן ומכניסן. אחרי שבע שנים באו אותן אנשים לתבוע את השעורים שלהם. מיד הכיר בהם ר' פנחס ואמר להם הביאו גמלים וחמורים וקחו אוצרותיכם מכאן אנו למדים כמו גדול שכר האמונה ושכרו של אדם נאמן.

ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש (דברים ח. ה)

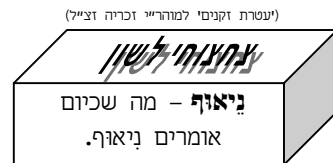
ידבשי האמור כאן הוא תמרים.

שאלה. למה בכלום נזכר הפרי עצמו ובתמרים לא נזכר אלא הדבש.

תשובה. בגמרא ברכות מ"ד חכמים חולקים על רבן גמליאל האומר על כל שבעת המינים מברך ברכת המזון כמו על הלחם אלא שהפסיק בין שני הכתובים, בפסוק השני יארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לבין יואכלת ושבעת וברכת'. ומזה מסתבר שאין מברכין ברהמ"ז אלא על הלחם בלבד. ולכן לא אמרה תמרים אלא דבש לפי שעל התמרים מברכים ברכת המזון כמו שכתוב שוב בגמרא ברכות י"ב. דתמרי נמי מיון זיין. ואלו על הדבש לא חיבו חז"ל ברהמ"ז שהרי הוא ככל הפירות שנשתבחה בהן ארץ ישראל, עיי"ש.

בדרכיהם אתהלך...

יש מי שמבין בטפה יפה, ויש... (ח"א)

ירושלים של אז היתה נתונה במצב של צר ומצוק ודחוקים ברוב לחץ. מאז בואו של רבנו הרש"ש מארץ תימן לתוככי ירושלים הרגישו היהודים הקלה בכובד המסים מצד הישמעאלים וביחס המניח את הדעת. רבנו שהטיל אימה ופחד על הישמעאלים לא עשה זאת במתכוין עד כדי תכנון הדברים, אלא כח קדושתו וצדקותו, תפילותיו וברכותיו - הם שחוללו את הניסים והנפלאות.

אף הישמעאלים ובראשם המושל שהכירו בגדלותו של רבנו, פעמים התפתו להציק ליהודים עקב תאות ממון וכדומה. כך שפעם נשלחה אגרת למושל העיר מאת השלטון הראשי שעליו לגייס בדחיפות סכום גדול של כסף למטרה מסויימת. על אף הבטחותיו של המושל בפעמים הקודמות שלא ידרוש סכומים מופרזים מאת שכניו היהודים, נאלץ שוב להציק ליהודים ולהטיל מס כבד על פרנסי העיר.

מובן שמושל העיר יכל לגבות למחצית מאחד הישמעאלים, אך השנאה הטבעית הטבועה בכל גוי כמו שכתוב 'יעשו שונא ליעקב', התעוררה בו מדי פעם וגרמה לו לא לעמוד בהבטחתו. אחר שקיבל ידיעה זו שלח לקרוא לראשי הישוב ושטח בפניהם את בעית החוב. הם הבינו שאין המושל מתכוון להתייעץ אתם אלא לחייבם להמציא לו את הכסף. הוא אף נקב בתאריך ואיים שאם יאחרו את מועד נתינת המס שלשתם יתלו על עץ, ואין זה אומר שהוא מוותר על סכום הכסף אלא כל יום יתלו שלשה בני אדם עד שישלימו את סכום הכסף אל אוצרותיו. כרעם ביום בהיר נפלה עליהם גזרה קשה זו.

המומים ומזועזעים יצאו מבית המושל ובאפיסת כוחות הגיעו איש איש לביתו. מהיכן נמציא לו סכום כזה גדול? חשבו בינם לבין עצמם. אם נאסוף את כל כספי הציבור, עדיין יחסר עד שנגיע לסכום הנקוב. המועד קרב ובא וכסף אין.

יום הפרעון הגיע ושומרי המושל הגיעו לגבות את הכסף ומששמעו שאין בידם הסכום הנקוב לקחו את שלשת פרנסי העיר לבית האסורים. מאסר בימים ההם פרושו להיות כלוא במקום מוזנח שעלול לגרום כל מיני מחלות ממאירות ומסוכנות. כמו כן מלוה המאסר בעינוי תופת עד מות. לא אחד מתו איסירים שלא היה בכוחם לעמוד ביסורים אלו.

לאחר ששקל בדעתו החליט המושל לא להרגם אלא להשאירם במאסרם עד שאחיהם היהודים יתעוררו לשחררם ע"י גבית המס.

כשנודע דבר המאסר לרבנו מיהר ובא לבית המושל לבקש את שחרורם של שלשת פרנסי העיר. בלשון רכה פנה רבינו אל המושל וניסה להסביר לו כי אין מן ההגיון להטיל מס שאין הציבור יכול לעמוד בו, ועם כל הרצון הטוב מצד היהודים, המשימה בלתי אפשרית. אך אם המושל ידרוש סכום סביר שיוכלו לעמוד בו הוא מבטיח לעשות מאמצים להמציא לו את הסכום.

המשך בשבוע הבא אי"ה בל"ג

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,
דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,
יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

תפארת בנים

תלמידי כיתה ו'
אשר עמלו ולמדו
גם לאחר שעות
פעילות התלמוד
תורה, ואף למדו
בנסיעות בטיולים.
קיבלו תוספת
תשורה, טיול כיתתי
עם מנהל הת"ת
לנחל אל-על.
מאמר השגור בפי
מנהל הת"ת
"מי שמשמח אותי,
אני אשתדל
בעה"ת לשמחו"

חכמי תימן

הרב זכריה ב"ר זאהר מנדאר הלוי זצ"ל

נולד בשנת בשנת ה'תרמ"ז בעיירה אלהגר בחיידאן שבצפון תימן. תלמודו קנה מאביו וסבו אביו מארי יוסף ומגדולי תורה נוספים, ביניהם מארי יחיאל אבן יעקוב אלקפרי, שאת נכדתו כאדיה הועיד לתלמידו העילוי זכריה.

בשנת תרס"ז עלו ארצה הוא ואביו וב"ב. ואף רץ עם אביו לקיים נדרם לראות עין בעין את מקדש מלך היא ירושלים ואת מקום מקדשנו.

גם כשעבד בחקלאות בארץ לא פסיק פומיה מגירסיה ואף מסר שיעורים לפועלים בזמני ההפסקות. לאחר זמן נתמנה לכהן ברבנות ברחובות.

נפטר בשנת ה'תשכ"ז ונטמן בשעריים

התודה...

הברכה...

לכל הרבנים החשובים
הרה"ג עזרא מחפז שליט"א
הרה"ג ברוך עוקשי שליט"א
הרה"ג נצחוני שמואלי שליט"א
הרה"ג משה רצאגי שליט"א
הרה"ג רוני יעחקי שליט"א
הרה"ג עוזד סירי שליט"א
הרה"ג אלעזר נידם שליט"א
ששמחוני ובאו להשתתף
בשמחת הבר מצוה של בגנו
ידידיה ני"ו
יתגרט ממקור עליון, וירבה
גבולם בתלמידים, אנצ"ר
העב"י אליהו נחרי יצ"ו

הערות, הארות ותשובות לחידות ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009 או במייל: Nahari@enativ.com

גני ילדים / תלמוד תורה

"עטרת חיים"

ע"ש המהר"ן ורבוה"ק זצוק"ל
לבני תורה ק"ק תימן - אלעד
רח' הרא"ש 2 טל: 03-9097022
בנשיאות ובהסכנת מרן הגאון הרב יצחק רצאגי שליט"א
בראשות הרב אליהו נחרי שליט"א

זה הזמן להוסיף בקדושה, בתורה וביראת שמים טהורה וצרופה, עם שמירת מסורת אבותינו הקדושים.

הודעה בדבר רישום לשנת הלימודים תשע"ח

הננו להודיע לציבור בני התורה כי נפתחה ההרשמה

לשנה"ל תשע"ח הבעל"ט

לגני הילדים גילאי 3-4-5
לכיתות התלמוד תורה

לרישום:

יש להגיע למזכירות הת"ת רח' הרא"ש 2, או להתקשר לטל: 03-9097022

אין בהרשמה התחייבות לקבלת התלמיד | קבלת התלמיד מותנית באישור ועדת הקבלה

לרפואה ובריאות איתנה

סעדיה עדי בן שלום צוברי ויוסף בן משה דנין

מתוך אריכות ימים ושנים